

PROČ a JAK: ZNAČKA KVALITY „HŘIŠTĚ-SPORTOVIŠTĚ-TĚLOCVIČNA – OVĚŘENÝ PROVOZ“
(Příloha k Metodickému postupu k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách):

Přes to, že se v minulých letech mnohé změnilo k lepšímu, stále zůstává mnoho nebezpečných hřišť a sportovišť. Svědčí o tom nejen zjištění ČOI, ale i četné případy zranění dětí a mládeže. Několik partnerů proto spojilo své síly a vyvinuly novou značku kvality, která má napomoci zlepšit prostředí pro bezpečný provoz dětských hřišť a sportovišť u nás. Značka nese název „Hřiště-sportoviště-tělocvična - OVĚŘENÝ PROVOZ“ (v dalším textu zkráceně „Značka OVĚŘENÝ PROVOZ“). Vytvořený model, založený na samoregulačních principech a na nezávislé kontrole třetí stranou podpořila řada autorit. Tento text shrnuje velmi stručně okolnosti a podmínky pro udělení a užívání této značky. Navazuje na východiska, situace, trendy a principy správného provozu hřišť a sportovišť, jež jsou shrnuty v základním textu této tiskoviny – v Metodickém postupu k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách.

*Zdeňka Houžvičková,
předsedkyně Profesní komory SOTKVO
Ing. Libor Dupal,
předseda Sdružení českých spotřebitelů*

1. Co je to značka kvality „Hřiště-sportoviště-tělocvična - OVĚŘENÝ PROVOZ“?

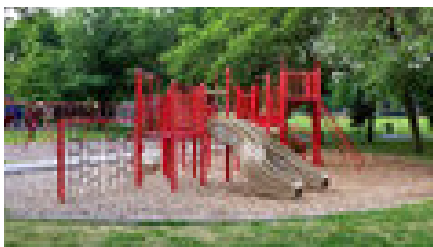
- Značka OVĚŘENÝ PROVOZ je průkazem a dokladem o svědomitém provozování hřiště v náležité kvalitě a bezpečnosti – pro provozovatele i pro uživatele hřiště a sportoviště.
- Značka je zpřístupněná licenci všem žadatelům, kteří chtějí dobrovolně a zároveň spolehlivě

deklarovat bezpečnost provozu celého zařízení s požadavky legislativy, technických norem, případně dalších technických specifikací.

- Značka je udělována pro hřiště a sportoviště využívaná dětmi anebo mládeží a je deklarací provozovatele o bezpečnosti provozu celého zařízení – hřiště a sportoviště, tedy nikoliv pouze jednotlivých herních či sportovních prvků.
- Podstatou pro udělení licence k držení značky je ověřená a posléze průběžně ověřovaná kvalita a bezpečnost provozu třetí nezávislou stranou.
- Značka tak zvyšuje jistotu provozovatele, že zajišťuje bezpečný provoz zařízení a zároveň zvyšuje jistoty rodičů (a jiných dozorujících osob – učitelů, vychovatelů atd.), že zařízení je pod řádnou kontrolou.
- Vstupní a roční audity plně nahrazují roční odborné technické kontroly (jsou prováděny ještě v širším rozsahu).
- Značka byla vyvinuta a zavedena s podporou grantu Ministerstva průmyslu a obchodu, model byl zaštitěn řadou autorit a značka byla přijata do prestižního programu Česká kvalita, což potvrzuje a zvyšuje její kredibilitu.
- Provozovatelé, kteří získali licenci na držení a používání značky, a seznamy předmětných hřišť a sportovišť jsou uvedeny na webu <http://www.overenehriste.cz/overena-hriste/seznam-overenych-hrist.php>.

2. Proč důvěřovat značce OVĚŘENÝ PROVOZ?

- Značka OVĚŘENÝ PROVOZ nemůže provozovatelé a uživateli služby garantovat nulové riziko úrazu; značka však zvyšuje jistotu provozovatele, že zajišťuje bezpečný provoz zařízení a záro-

veň zvyšuje jistoty rodičů (a jiných dozorujících osob – učitelů, vychovatelů atd.), že zařízení je pod řádnou kontrolou.

- Důvěryhodnost značky je podložena ověřenou a posléze průběžně ověřovanou kvalitou a bezpečností provozu třetí nezávislou stranou. Vstupní audit i pravidelný roční audit provádí certifikovaný nezávislý technik určený vlastníkem značky; systém je spravovaný Českou společností pro jakost a je akreditovaný Českým institutem pro akreditaci; součástí auditu hřiště a sportoviště je certifikace akreditovaným orgánem.
- Značka garantuje, že bylo ověřeno a prokázáno splnění požadavků souvisejících právních předpisů a technických norem, popřípadě posouzena další rizika. Audit zajišťuje ověření jednotlivých hracích a sportovních prvků i hřiště a sportoviště jako celku, a to odborně a nezávisle na zainteresovaných stranách.
- Značka byla přijata do prestižního programu ČESKÁ KVALITA, zaštitěného státem v rámci Národní politiky kvality. Vyvinutí a zavádění značky bylo a je prováděno s podporou státu a se záštitou dalších subjektů a osob (Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Státního zdravotního ústavu, Národního koordináčního centra prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti, Síť mateřských center, Sdružení místních samospráv, Národní síť Zdravých měst ČR, Dr. Zuzany Roithové, europoslankyne, p. Edvarda Kožušnika, europoslance a dalších).
- Vlastník značky provádí ověřování spokojenosti se značkou; seznam oceněných hřišť je zveřejněn na webu.
- Co je podmínkou pro získání licence na používání značky OVĚŘENÝ PROVOZ?
 - Vyplnit a podepsat žádost - <http://www.overenehriste.cz/znacka-overeny-provoz/jak-postupovat/podani-zadosti.php> (doporučujeme kon-

- zultaci se správcem značky).
- Podstoupit vstupní audit pro ověření všech náležitostí týkajících se bezpečnosti provozu (Všeobecné podmínky pro použití značky).
- Odstranit případné nedostatky zjištěné při vstupním auditu.
- Dvoustanné podepsání dohody o licenci:
 - strana provozovatele se zavazuje k podstupování ročních auditů nezávislým certifikovaným kontrolorem určeným vlastníkem značky;
 - podmínky a postup pro pozastavení či odejmutí práva k užívání značky; aj.
- Audity plně nahrazují pravidelné odborné kontroly a vystavené posudky tedy nahrazují zprávy/protokoly z takových revizních kontrol. Tyto audity a vystavené posudky mají širší rozsah (zahrnují i další aspekty kontroly).
- Jaký přínos získá provozovatel držením značky OVĚŘENÝ PROVOZ?
 - Právo používat značku - výhradně pro učené zařízení (na vstupu na hřiště, v reklamě apod.); provozovatel obdrží
 - plaketu s logem značky a vysvětlením jejího účelu; tabulku může umístit na vstupu na hřiště;
 - e-manuál se všemi náležitostmi ke grafické aplikaci loga značky.
 - Zařazení do seznamu „bezpečných hřišť“ vystaveném na webu www.overenehriste.cz.
 - Získání kreditu, že zajišťuje řádně provoz da-

ného hřiště a sportoviště a že toto zařízení je bezpečné v souladu s požadavky legislativy a technických norem; jak uvedeno výše, audity plně nahrazují posudky a protokoly ročních technických kontrol a mají dokonce širší rozsah.

- Zvýšení důvěryhodnosti výrobce herních a sportovních prvků; totiž, že
 - dodává na trh bezpečný výrobek ve smyslu platné legislativy (protože podmínkou přidělení licence je ověření certifikátů k uvedení herních prvků na trh);
 - byla i provedena řádná montáž před uvedením do provozu/užívání (protože podmínkou přidělení licence je kontrola správné montáže herních a sportovních prvků na hřišti).
- Zvýšení prevence úrazů dětí a mládeže.

5. Kdo je vlastníkem značky?

Ing. Libor Dupal
Kabinet pro standardizaci, o.p.s.
Sdružení českých spotřebitelů, o.s.
Budějovická 73, 140 00 Praha 4
tel.: 602 561 856; e-mail: normy@regio.cz

Vlastníkem značky Ověřený provoz je konsorcium složené ze Sdružení českých spotřebitelů, o.s., Profesní komory SOTKVO a Kabinetu pro standardizaci, o.p.s.

Sdružení českých spotřebitelů
CZECH CONSUMER ASSOCIATION
www.konzument.cz

KABINET
PRO STANDARDIZACI
... top normy .cz

Zdenka Houžvičková
Komora SOTKVO, o.s.
Ketešská 18, 193 00 Praha 9
tel.: 603 520 407, 732 328 298
e-mail: sotkvo@volny.cz

www.konzument.cz/www.overenehriste.cz

ČESKÝ INSTITUT PRO AKREDITACI
obecně prospěšná společnost

Děkujeme za pravidelnou podporu našich vydavatelských počínů Českému akreditačnímu institutu, o.p.s.

Děkujeme za aktivní spolupráci zejména v moravských regionech sdružení ELIM Opava

Za spolupráci ve vybraných regionech ČR děkujeme ESPRO s.r.o.

Garamon, s.r.o., Wonkova 432, 500 02 Hradec Králové
Tel.: / fax: 495 217 101, email: garamon@garamon.cz
Příjem inzercí: 495 499 086, email: radnice@garamon.cz

Metodický postup k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách; vydalo © Sdružení českých spotřebitelů, o. s. pro Konsorcium pro vlastnictví a správu značky „Hřiště-sportoviště-tělocvična – OVĚŘENÝ PROVOZ“; text připravil © Ing. Libor Dupal ve spolupráci se © Zdeňkou Houžvičkovou. 2. rozšířené vydání, březen 2013, s finanční podporou Ministerstva zdravotnictví ČR; Grafická úprava a sazba – Kateřina Tomášková – ktdesign; vytiskla tiskárna Studio 66 & Partners s.r.o.

ISBN: 978-80-904633-4-9

Metodický postup k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách

(nové, rozšířené vydání)

Doporučení pro vlastníky, zřizovatele a provozovatele dětských hřišť, sportovišť, tělocvičen a podobných zařízení

Více podrobností k bezpečnému provozu hřišť a sportovišť na www.overenehriste.cz. Publikace byla vydána s finanční podporou Ministerstva zdravotnictví ČR.

Odborná záštita: Doc. MUDr. Veronika Benešová, CSc.
Národní koordináční centrum prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti
tel: 224 435 943; tel/fax: 224 435 861; email: veronika.benesova@lfmotol.cuni.cz; <http://nkcpu.cz>

Podporu tomuto metodickému pokynu vyjádřily: Česká obchodní inspekce ČR; Ministerstvo vnitra - odbor prevence kriminality; MUDr. Magdaléna Zimová, CSc. - Státní zdravotní ústav; Institut pro testování a certifikaci, a. s., Zlín (AO 224); Technický a zkušební ústav stavební Praha, s. p. (AO 204).

„Cílem NÁRODNÍHO AKČNÍHO PLÁNU PREVENCE DĚTSKÝCH ÚRAZŮ NA LÉTA 2007-2017 je maximální snížení dětské úmrtnosti v České republice v důsledku úrazů a zastavení nárůstu a snížení četnosti dětských úrazů, zejména úrazů závažných a s trvalými následky.“ (Ministerstvo zdravotnictví ČR)

SITUACE A TRENDY

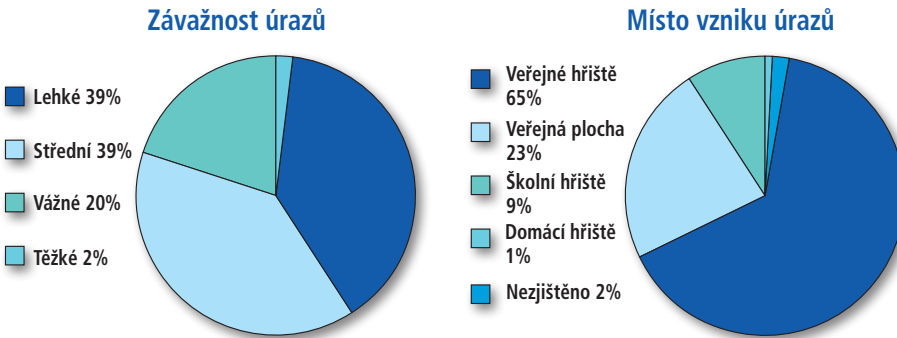
Bezpečný provoz, hřišť a sportovišť je zájem všech zainteresovaných „provozovatelů“ 1/ těchto zařízení i jejich uživatelů - dětí, mládeže, rodičů, vychovatelů a pedagogů, a také zodpovědných veřejných orgánů, například České obchodní inspekce, která provádí kontrolu bezpečnosti dětských hřišť.

Úrazy obecně jsou považovány za největší zdravotnický problém dětského věku. Ročně je v České republice hospitalizováno cca 30 000 dětí z toho

9% (cca 2 700) pro úraz způsobený na dětském hřišti, resp. 8% (cca 2400) pro úraz způsobený na sportovišti.

Děti tráví na hřištích podstatnou část svého volného času a navštěvují je také v rámci školní výuky či v průběhu přestávek. Dětská hřiště jsou nejenom místem odpočinku dětí, ale zároveň, a to především, slouží k jejich správnému fyzickému, psychickému a sociálnímu vývoji. Je nezbytně nutné, aby jejich vybavení nejen uspokojovalo nároky dětí, ale hlavně aby neskrývalo žádná nebezpečí ve vztahu k jeho technické kvalitě.

Závažnost úrazů a místo vzniku úrazů v grafech

Vybrané statistické údaje

Mechanismus úrazů	
• Pád	80 %
• Úder zařízením	9 %
• Kolize dětí	1 %
• Skok	1 %
• Zakopnutí	1 %
• Nezjištěno	8 %

Činnost při úrazu	
• Sportovní	16,5 %
• Při hře	79,1 %
• Neznámo	4,4 %
U polytraumat je sportovní činnost uvedena v podílu	2,7 %

Věkové zvláštnosti	
• Děti do 4 let si nejčastěji zraní hlavu a obličej	
• Děti 5-14 let staré mají nejvíce zlomenin (kritická výška je od 1,5 m)	
Škracení je až v 50 % smrtelné (otvory, přilby)	

Poraněná část těla	
• Úrazy hlavy	44,4 %
• Úrazy horních končetin	25,0 %
• Poranění břicha, dolní části zad, bederní páteře a pánve	9,2 %
• Úrazy dolních končetin	8,7 %

V tomto textu:

- „Hřiště a sportoviště“ je jakékoliv veřejné zařízení, určené pro sportovní a pohybové využití dětí a mládeže, jako jsou dětská hřiště, sportoviště, tělocvičny, fitcentra aj. zařízení (pokud není třeba v kontextu významově odlišit konkrétní zařízení).
- „Provozovatel“ je každý vlastník, zřizovatel, provozovatel daného, hřiště a sportoviště.

Národní registr úrazů (pouze hospitalizované děti)

Úrazy 0-19 ošetřené v traumacentrech:	
• Sportoviště	10,0 %
• Hřiště u škol	2,4 %
• Veřejné hřiště	2,1 %
• Domácí hřiště	1,2 %
Při hře a sportu vzniklo celkem úrazů	17,0 %

Polytraumata-mnohočetné úrazy	
• Sportoviště	2,2 %
• Školní hřiště	0,3 %
• Veřejné hřiště	0,2 %
• Při hře a sportu vzniklo celkem polytraumatických úrazů	3,6 %

Jak na prevenci úrazů?

- Zvyšování počtu ošetřených úrazů dětí a mladistvých při sportu a hře je alarmující.
- Nejčastější mechanismus úrazu je pád; zvyšuje se počet úrazů pádem z vybavení hřiště a sportoviště, např. z prolézaček, skluzavek, houpaček a lanovek.
- Nejčastější typy úrazu jsou úraz hlavy, zlomeniny rukou, zmoždění.
- Zatímco počty úrazů dětí v dopravě se daří snižovat, úrazy dětí doma a ve volném čase narůstají.
- Prevence začíná u bezpečného prostředí hřišť a sportovišť, které je základem i pro výchovu k ochraně zdraví.

A Souhrn (teze)

1. Správná a nezávislým subjektem ověřená instalace herních a sportovních prvků a bezpečných povrchů odpovídajících evropským normám;
2. Řádné vymezení používání jednotlivých herních a sportovních prvků či celého hřiště a sportoviště v závislosti na věku, pro který jsou určeny;
3. Zajištění bezpečného provozu hřišť a sportovišť v souladu s platnými právními předpisy, požadavky technických norem a metodickými a jinými pokyny vydanými státními institucemi v ČR;
4. Pro každé hřiště a sportoviště je třeba mít zpracovaný provozní řád a návštěvní řád a zajistit jejich dodržování;
5. Součástí provozního řádu musí být třístupňová kontrola provozu hřiště a sportoviště, včetně

stanovené osobní odpovědnosti za jejich provádění a za bezpečnostní stav hřiště a sportoviště;

6. Pravidelnou (roční) odbornou technickou kontrolu, která je součástí třístupňové kontroly provozu hřiště a sportoviště, nechat provádět certifikovaným subjektem nezávislým na výrobci/dodavateli prvků či na provozovateli;
7. Kontrolou zjištěné závady bezodkladně opravit, popřípadě kontrolou označené nevyhovující prvky odstranit;
8. Značka kvality „Hřiště-sportoviště-tělocvična - OVĚŘENÝ PROVOZ“ je Vaším průkazem a dokladem o svědomitém provozování hřiště v náležité kvalitě a bezpečnosti;
9. Tento Metodický postup může být a měl by být základem a podmínkou pro zajištění provozu hřišť, jejichž výstavba je financována a podpořována z veřejných zdrojů a dotačních titulů; toto se doporučuje i soukromým investorům, nadacím atp.

B Podrobněji k jednotlivým tezím

1. Správná a ověřená instalace prvků

- Herní prvky, které jsou umístěny na dětském hřišti, musí být ze zákona vybaveny certifikátem o shodě s požadavky na bezpečnost.
- Sportovní prvky na sportovištích, v tělocvičnách, fitcentrech apod. zařízeních nemusí být certifikovány na shodu požadavků s normami povinně, ale je to nepochybně výhodou.
- Instalace prvků však musí být provedena bez

montážních závad, v opačném případě ztrácí herní či sportovní prvek punc bezpečnosti, i když je vybaven certifikátem o shodě. Proto se také ověření doporučuje i před otevřením nového hřiště s následným odstraněním případných montážních závad.

- Ověření, že montáž byla provedena bezchybně, v souladu s normami, má provést nezávislý kontrolní (inspekční) subjekt (viz dále).

2. Používání jednotlivých prvků v závislosti na věku

- Jednotlivé herní a sportovní prvky jsou určeny pro různé věkové kategorie dětí.
- Je velmi důležité, aby provozovatel řádně v návštěvním řádu vymezil používání jednotlivých herních a sportovních prvků či celého hřiště a sportoviště v závislosti na věku, pro který jsou určeny.

3. Zajištění bezpečného provozu hřišť

- Provozovatel zodpovídá za zajištění provozu hřiště a sportoviště v souladu s platnými právními předpisy, požadavky technických norem a metodickými a jinými pokyny vydanými státními institucemi v ČR.
- Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydaly pro provozovatele hřišť a sportovišť metodické postupy, které jim mají napomoci k zajištění bezpečného provozu. Jsou založeny na principu pravidelných (ročních) odborných technických kontrol prováděných nezávislou třetí stranou. Jejich texty jsou k dispozici např. na adrese <http://www.overenehriste.cz/dokumenty/odpovednost-za-provoz.php>.

4. Provozní a návštěvní řády

- Pro každé hřiště a sportoviště je třeba mít zpracovaný provozní řád a návštěvní řád a zajistit jejich dodržování. Jsou to základní prostředky pro doložení zajištění transparentního provozování bezpečného provozu hřiště a sportoviště.
- Vzory těchto řádů naleznete např. v publikaci, která je k dispozici na adrese <http://www.overenehriste.cz/users/files/dokumenty/Hriste-brozura-web.pdf>.

5. Třístupňová kontrola provozu hřiště

- Součástí provozního řádu musí být třístupňová kontrola provozu hřiště a sportoviště. Jednotlivými stupni jsou:

► **Běžná vizuální kontrola** - umožňuje rozpoznat nápadné zdroje nebezpečí, které mohou být způsobeny vandalizmem, používáním nebo povětrnostními podmínkami (např. nebezpečí v podobě zlomených součástí prvků, poškozeného mobiliáře, pohozených injekčních stříkaček nebo rozbitých lahví).

Hřiště a sportoviště vystavená velmi častému používání nebo znehodnocování vandalizmem vyžadují denní kontrolu tohoto typu.

Pro provádění běžné vizuální kontroly se obvykle nevyžaduje speciální zaškolení.

► **Provozní kontrola** - je podrobnější prohlídka zaměřená na kontrolu funkce a stability zařízení, zejména z hlediska jakéhokoli opotřebení. Tato kontrola by měla být prováděna každé 1 až 3 měsíce, nebo v intervalech, jak je uvedeno v návodu výrobce.

Jako příklad provozní kontroly lze uvést čistotu, volný prostor zařízení, stav hracího povrchu, vyčnívající základy, ostré hrany, chybějící součásti, nadměrné opotřebení (pohyblivých částí) a celistvost konstrukce. Provádí ji proškolený zaměstnanec provozovatele či smluvní poskytovatel služby.

► **Pravidelná (roční) odborná technická kontrola** - se provádí nezávislou (třetí) stranou za účelem zjištění celkové úrovně bezpečnosti zařízení, základů a povrchů, atp. (podrobněji samo-

statně v následujícím článku). Tuto hlavní roční kontrolu (revizi) nemůže nahradit žádný jiný stupeň ani druh kontroly či servisu.

- Je důležité, aby byla stanovena konkrétní osobní odpovědnost za zajištění třístupňového systému kontrol a za bezpečnostní stav hřiště a sportoviště a jeho provozu.

6. Pravidelná (roční) odborná technická kontrola

- Je nedílnou součástí třístupňové kontroly provozu hřiště a sportoviště a je bezpodmínečnou součástí výše citovaných metodik MZ a MŠMT (viz čl. 3).
 - Provádí se za účelem nezávislého, vysoce odborného posouzení celkové úrovně bezpečnosti zařízení, základů a povrchů atp., zejména na základě ověření shody s příslušnými evropskými normami, a to po provedené montáži a pak každoročně; inspektor posuzuje změny úrovně bezpečnosti zařízení plynoucí z provedené montáže, opotřebení běžným užíváním, provedených oprav, dodatečně vestavěných nebo vyměněných částí, povětrnostních vlivů, známek rozpadu nebo koroze aj.
 - Důležité je, aby byla prováděna nezávislou třetí stranou, tj. subjektem nezávislým na výrobcu, ale i na vás – na provozovateli. K tomu byl zaveden pod záštitou Profesionální komory SOTKVO a České společnosti pro jakost model certifikovaných kontrolorů (inspektorů) hřišť, sportovišť a tělocvičen. Tento systém je akreditovaný ČIA (Národní akreditační orgán, založený vládou ČR) a je tedy plně spolehlivý a důvěryhodný.
 - Provozovatel by si měl ve svém vlastním zájmu ověřit, zda osoba, která nabízí odbornou technickou kontrolu hřiště je pojištěná za škodu v oblasti odpovědnosti za posouzení úrovně bezpečnosti zařízení hřišť.
7. **Bezodkladné úpravy a opravy zjištěných závad**
- Je důležité provádět bezodkladné úpravy a opravy herních a sportovních prvků a dopadových ploch v závislosti na závadách zjištěných v rámci kontrol.

- Kontrolou označené nevyhovující prvky musí být ze hřiště a sportoviště odstraněny anebo odstaveny takovým způsobem, aby nemohly být používány.

8. Značka kvality pro bezpečné hřiště a sportoviště

- Značka kvality „Hřiště-sportoviště-tělocvična - OVĚŘENÝ PROVOZ“ je průkazem a dokladem o svědomitém provozování hřiště v náležité kvalitě a bezpečnosti. Je dobrovolnou deklarací provozovatele o bezpečnosti provozu celého zařízení – hřiště a sportoviště, tedy nikoliv pouze jednotlivých herních či sportovních prvků.
- Podstatou pro udělení licence k držení značky je ověření a posléze průběžně ověřovaná kvalita a bezpečnost provozu třetí stranou nezávislou na výrobcu, provozovateli atp.
- Značka byla vyvinuta a zavedena s podporou grantu Ministerstva průmyslu a obchodu, model byl zaštitěn řadou autorit a značka byla přijata do prestižního programu Česká kvalita, což potvrzuje a zvyšuje její kredibilitu.
- Provozovatelé, kteří získali licenci na držení a používání značky a seznamy předmětných hřišť a sportovišť jsou uvedeny na webu <http://www.overenehriste.cz/overena-hriste/seznam-overenych-hrist.php>.
- Více k zavedení značky v příloze k tomuto Metodickému postupu k prevenci úrazů na hřištích byly brány jako základ a podmínka pro zajištění provozu hřišť a sportovišť, jejichž výstavba je financována z veřejných zdrojů, dotačních titulů apod. a zároveň se doporučuje je používat i soukromým investorům a nadacím, kteří budují dětská hřiště, sportoviště, tělocvičny apod. zařízení.